

60

USTAWA

z dnia 21 marca 1985 r.

o drogach publicznych.

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

Art. 1. Drogą publiczną jest droga zaliczona na podstawie niniejszej ustawy do jednej z kategorii dróg, z której może korzystać każdy, zgodnie z jej przeznaczeniem, z ograniczeniami i wyjątkami określonymi w tej ustawie lub innych przepisach szczególnych.

Art. 2. 1. Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się na następujące kategorie:

- 1) drogi krajowe,
- 2) drogi wojewódzkie,
- 3) drogi gminne oraz lokalne miejskie,
- 4) drogi zakładowe.

2. Ulice leżące w ciągu dróg wymienionych w ust. 1 należą do tej samej kategorii co te drogi.

Art. 3. Drogi publiczne ze względu na stopień dostępności i obsługi przyległego terenu dzielą się na:

- 1) drogi ogólnodostępne,
- 2) drogi ekspresowe,
- 3) autostrady.

Art. 4. 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) droga lub pas drogowy — wydzielony pas terenu, przeznaczony do ruchu lub postoju pojazdów oraz do ruchu pieszych, wraz z leżącymi w jego ciągu obiektami inżynierskimi, placami, zatokami postojowymi oraz znajdującymi się w wydzielonym pasie terenu chodnikami, ścieżkami rowerowymi, drogami zbiorczymi, drzewami i krzewami oraz urządzeniami technicznymi związanymi z prowadzeniem i zabezpieczeniem ruchu,
- 2) ulica — drogę na terenach zabudowy miast i wsi, łącznie z torowiskiem pojazdów szynowych komunikacji miejskiej, wydzieloną liniami rozgraniczającymi, która jest przeznaczona do obsługi bezpośredniego otoczenia oraz umieszczania urządzeń technicznych nie związanych z ruchem pojazdów lub pieszych,
- 3) jezdnia — część drogi przeznaczoną do ruchu pojazdów,
- 4) korona drogi — jezdnię z pobocznymi, zatokami autobusowymi, a przy drogach dwujezdniowych — również z pasami awaryjnego postoju i pasem dzielącym jezdnie,
- 5) droga ekspresowa — dwu lub jednojezdniową drogę, przeznaczoną wyłącznie do ruchu pojazdów samochodowych, nie obsługującą przyległego terenu, krzyżującą się wielopoziomowo z przecinającymi ją trasami komunikacyjnymi, z dopuszczeniem wyjątkowo jednopoziomowych skrzyżowań z drogami publicznymi,
- 6) autostrada — drogę przeznaczoną wyłącznie do ruchu pojazdów samochodowych i do tego celu specjalnie zaprojektowaną i wybudowaną, nie obsługującą przyległego terenu:
 - a) wyposażoną w dwie trwale rozdzielone, jednokierunkowe jezdnie,

b) posiadającą wielopoziomowe skrzyżowania z wszystkimi przecinającymi ją drogami i innymi trasami komunikacyjnymi,

c) specjalnie oznakowaną jako autostrada, której warunki użytkowania regulują przepisy szczególne,

- 7) obiekt mostowy — most, wiadukt, estakadę, tunel, kładkę dla pieszych, przejście podziemne i przepust,
- 8) budowa drogi — wykonywanie nowego połączenia drogowego między określonymi miejscami lub miejscowościami,
- 9) modernizacja drogi — wykonywanie robót, w których wyniku następuje podwyższenie parametrów technicznych i eksploatacyjnych istniejącej drogi,
- 10) utrzymanie drogi — wykonywanie robót remontowych, przywracających jej pierwotny stan, oraz robót konserwacyjnych, porządkowych i innych, zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa i wygody ruchu, w tym także odśnieżanie i zwalczanie śliskości zimowej,
- 11) ochrona drogi — działanie mające na celu niedopuszczenie do przedwczesnego zniszczenia drogi oraz niewłaściwego jej użytkowania,
- 12) zarząd drogi — jednostkę organizacyjną prowadzącą działalność na drogach publicznych w zakresie określonym ustawą.

2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) wojewodzie — rozumie się przez to również prezydentów miast: stołecznego Warszawy, Krakowa i Łodzi,
- 2) naczelniku gminy — rozumie się przez to również inne terenowe organy administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia podstawowego.

Art. 5. 1. Do dróg krajowych zalicza się drogi o znaczeniu ogólnokrajowym, obronnym, łączące stolicę z miastami będącymi siedzibami wojewódzkich rad narodowych, drogi stanowiące najważniejsze połączenie między wojewódzkimi oraz inne drogi o istotnym znaczeniu gospodarczym i turystycznym.

2. Zaliczenie drogi do kategorii dróg krajowych następuje w drodze uchwały Rady Ministrów na wniosek Ministra Komunikacji, przedłożony w porozumieniu z Ministrami Administracji i Gospodarki Przestrzennej oraz Obrony Narodowej i po zasięgnięciu opinii właściwych wojewódzkich rad narodowych.

3. Przebieg dróg krajowych ustala Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrami: Administracji i Gospodarki Przestrzennej, Obrony Narodowej oraz Spraw Wewnętrznych.

Art. 6. 1. Do dróg wojewódzkich zalicza się drogi stanowiące połączenia — inne niż określone w art. 5 ust. 1 — między miastami, drogi łączące miasta z miejscowościami, w których znajdują się siedziby rad narodowych stopnia podstawowego, oraz te miejscowości z wsiami, z punktami obsługi rolnictwa, stacjami kolejowymi, portami, drogi stanowiące połączenia dzielnic w miastach i pozostałe drogi stanowiące ważne połączenia w skali obszaru, aglomeracji, miasta lub zespołu osiedli.

2. Zaliczenie drogi do kategorii dróg wojewódzkich — z zastrzeżeniem art. 10 ust. 3 — następuje w drodze rozporządzenia Ministrów Komunikacji oraz Administracji i Gospodarki Przestrzennej, po zasięgnięciu opinii właściwych rad narodowych.

3. Przebieg dróg wojewódzkich ustala wojewoda, po zasięgnięciu opinii właściwych rad narodowych stopnia podstawowego oraz szefa wojewódzkiego urzędu spraw wewnętrznych.

Art. 7. 1. Do dróg gminnych oraz lokalnych miejskich zalicza się pozostałe drogi na terenie gmin i miast, stanowiące uzupełniającą sieć służącą miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg zakładowych.

2. Zaliczenie drogi do kategorii dróg gminnych oraz lokalnych miejskich następuje w drodze uchwały wojewódzkiej rady narodowej, po zasięgnięciu opinii właściwych rad narodowych stopnia podstawowego.

Art. 8. 1. Do dróg zakładowych zalicza się:

- 1) ogólnodostępne drogi stanowiące dojazdy od dróg krajowych, wojewódzkich, gminnych, lokalnych miejskich — do określonych jednostek gospodarki społecznej i innych jednostek organizacyjnych, obszarów leśnych oraz obszarów uspołecznionych gospodarstw rolnych, służące przede wszystkim do ich obsługi,
- 2) place przed dworcami kolejowymi i autobusowymi, portamiorskimi i śródlądowymi, dworcami lotniczymi oraz ogólnodostępne dojazdy do ramp wylądowczych i placów składowych.

2. Zaliczenie drogi do kategorii dróg zakładowych następuje w drodze uchwały właściwej rady narodowej stopnia podstawowego, podjętej na wniosek lub po zasięgnięciu opinii zainteresowanych jednostek, o których mowa w ust. 1.

3. W wypadku gdy droga przebiega przez obszar więcej niż jednej gminy, uchwałę o zaliczeniu jej do kategorii dróg zakładowych podejmuje właściwa wojewódzka rada narodowa.

Art. 9. Uchwały rad narodowych w sprawie zaliczenia dróg do poszczególnych kategorii podlegają ogłoszeniu w wojewódzkich dziennikach urzędowych.

Art. 10. 1. Organ właściwy do zaliczenia drogi do odpowiedniej kategorii jest właściwy również — z zastrzeżeniem ust. 3 — do pozbawienia jej tej kategorii.

2. Nowo wybudowany odcinek drogi, w tym także obwodnica miejscowości, staje się drogą tej samej kategorii, w której ciągu leży.

3. Wojewódzka rada narodowa zalicza do odpowiedniej kategorii dróg wojewódzkich, gminnych, lokalnych miejskich lub zakładowych, w zależności od jego komunikacyjnego znaczenia, odcinek drogi krajowej, wojewódzkiej, gminnej lub lokalnej miejskiej, pozostały po zbudowaniu obwodnicy miejscowości lub lokalnym przełożeniu.

4. Przepisu ust. 3 nie stosuje się do dróg o znaczeniu obronnym.

Art. 11. 1. Drogi ogólnodostępne, nie zaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych (drogi w osiedlach mieszkaniowych, dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych — drogi wiejskie), powinny być albo oznakowane jako drogi wewnętrzne, albo ulec likwidacji.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa ogólne zasady zarządzania, finansowania i oznakowania dróg wewnętrznych oraz zasady ruchu na tych drogach.

Art. 12. Dla poszczególnych kategorii dróg właściwy zarząd drogi prowadzi odrębną ewidencję według zasad określonych przez Ministrów Komunikacji oraz Administracji i Gospodarki Przestrzennej w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

Art. 13. 1. Korzystanie przez określonych użytkowników z dróg publicznych może być uzależnione od wniesienia przez nich opłat drogowych.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może określać:

- 1) wysokość, tryb i organy właściwe do wymiaru i poboru opłat za:
 - a) przejazdy samochodów ciężarowych i autobusów zarejestrowanych za granicą,
 - b) przejazdy pojazdów samochodowych, zarejestrowanych w kraju lub za granicą, o gabarytach i ciężarze przekraczającym dopuszczalne normy,
 - c) parkowanie pojazdów samochodowych,
- 2) przeznaczenie opłat.
3. Nie podlegają opłacie:
 - 1) pod warunkiem wzajemności — przejazdy pojazdów stanowiących własność przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych oraz ich cudzoziemskiego personelu,
 - 2) przejazdy pojazdów wprowadzonych do kraju w związku z międzynarodowymi imprezami sportowymi lub turystycznymi,
 - 3) przejazdy pojazdów zarejestrowanych za granicą, których wjazd na obszar kraju następuje w wykonaniu szczególnej służby,
 - 4) przejazdy pojazdów sił zbrojnych.

4. Ministrowie Komunikacji oraz Administracji i Gospodarki Przestrzennej, w porozumieniu z Ministrami Finansów i Handlu Zagranicznego oraz innymi zainteresowanymi ministrami, mogą ustalić obniżoną lub zryczałtowaną opłatę za przejazd pojazdów albo zwolnić od tej opłaty.

Art. 14. 1. Zadania w zakresie budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg są objęte:

- 1) planem i budżetem centralnym w odniesieniu do:
 - a) autostrad,
 - b) dróg krajowych poza granicami miast, w których terenowym organem administracji państwowej jest prezydent miasta,
 - c) odcinków dróg krajowych o przeważającym ruchu tranzytowym i obwodnic położonych w granicach miast, w których terenowym organem administracji państwowej jest prezydent miasta,
- 2) planem i budżetem terenowym w odniesieniu do:
 - a) dróg wojewódzkich,
 - b) dróg gminnych i lokalnych miejskich,
- 3) planem i budżetem właściwych jednostek gospodarki społecznej i innych jednostek organizacyjnych oraz jednostek zarządzających dworcami, portami, rampami wylądowczymi i placami składowymi, o których mowa w art. 8 ust. 1 — w odniesieniu do dróg zakładowych.

2. Zadania w odniesieniu do dróg krajowych w granicach miast, w których terenowym organem administracji państwowej jest prezydent miasta, z wyłączeniem dróg, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. c), są objęte:

- 1) planem i budżetem centralnym w zakresie budowy i modernizacji,

2) planem i budżetem terenowym w zakresie utrzymania i ochrony.

3. Zadania, o których mowa w ust. 2 pkt 1, należą do właściwości wojewódzkich rad narodowych i są finansowane z dotacji celowych przekazanych im z budżetu centralnego.

4. Budowa autostrady wymaga uchwały Rady Ministrów, podjętej na wniosek Ministra Komunikacji.

5. W wypadku gdy droga zakładowa stanowi dojazd do więcej niż jednej jednostki gospodarki społecznej lub innej jednostki organizacyjnej (ust. 1 pkt 3), koszty jej budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony ponoszą te jednostki w częściach ustalonych w drodze porozumienia, a w razie braku porozumienia — w częściach ustalonych przez naczelnika gminy.

6. Budowa i modernizacja dróg może być prowadzona również przy udziale środków rzeczowych i finansowych, świadczonych dobrowolnie przez osoby fizyczne, jednostki gospodarki społecznej lub inne podmioty.

Art. 15. 1. Jednostki gospodarki społecznej są obowiązane do udziału w kosztach budowy, modernizacji oraz utrzymania dróg, jeżeli użytkowanie tych dróg jest związane bezpośrednio z potrzebami tych jednostek.

2. Udział jednostek gospodarki społecznej w kosztach utrzymania dróg następuje w wypadku, gdy obciążenie ruchem drogowym, wywołanym działalnością tej jednostki, przekracza 20% ogólnego obciążenia drogi.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady udziału jednostek gospodarki społecznej w kosztach, o których mowa w ust. 1 i 2.

Art. 16. Realizacja oraz koszty budowy lub modernizacji dróg, spowodowane inwestycją niedrogową, należą do inwestora tego przedsięwzięcia.

Rozdział 2

Właściwość organów administracji państwowej w zakresie dróg publicznych.

Art. 17. 1. Minister Komunikacji jest naczelnym organem administracji państwowej w sprawach budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony:

1) autostrad,

2) dróg krajowych poza granicami miast, w których terenowym organem administracji państwowej jest prezydent miasta, oraz dróg określonych w art. 14 ust. 1 pkt 1 lit. c),

3) dróg wojewódzkich, gminnych i zakładowych, z wyłączeniem dróg w granicach miast i w granicach województw: stołecznego warszawskiego, krakowskiego i łódzkiego.

2. Minister Administracji i Gospodarki Przestrzennej jest naczelnym organem administracji państwowej w sprawach budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony:

1) dróg krajowych w granicach miast, w których terenowym organem administracji państwowej jest prezydent miasta, z wyłączeniem dróg określonych w art. 14 ust. 1 pkt 1 lit. c),

2) dróg wojewódzkich, gminnych, lokalnych miejskich i zakładowych w granicach miast oraz w granicach województw: stołecznego warszawskiego, krakowskiego i łódzkiego.

Art. 18. Do właściwości Ministrów Komunikacji oraz Administracji i Gospodarki Przestrzennej należą w szczególności sprawy:

1) określenia kierunków rozwoju sieci drogowej, budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg,

2) wydawania przepisów techniczno-budowlanych dotyczących dróg i obiektów mostowych,

3) państwowego nadzoru techniczno-budowlanego w zakresie dróg i obiektów mostowych,

4) sporządzania informacji i gromadzenia danych o sieci dróg publicznych,

5) ustalania zasad odśnieżania i usuwania głoledzi na drogach publicznych.

Art. 19. 1. Planowanie i finansowanie w zakresie dróg publicznych należy do:

1) Ministra Komunikacji — w odniesieniu do budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony:

a) autostrad,

b) dróg krajowych poza granicami miast, w których terenowym organem administracji państwowej jest prezydent miasta, oraz dróg określonych w art. 14 ust. 1 pkt 1 lit. c),

2) Ministra Administracji i Gospodarki Przestrzennej — w odniesieniu do budowy i modernizacji dróg krajowych w granicach miast, w których terenowym organem administracji państwowej jest prezydent miasta, z wyłączeniem dróg określonych w art. 14 ust. 1 pkt 1 lit. c),

3) wojewódzkich rad narodowych — w odniesieniu do:

a) utrzymania i ochrony dróg krajowych w granicach miast, w których terenowym organem administracji państwowej jest prezydent miasta, z wyłączeniem dróg określonych w art. 14 ust. 1 pkt 1 lit. c),

b) budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg wojewódzkich, z wyłączeniem dróg w granicach miast,

4) rad narodowych stopnia podstawowego — w odniesieniu do budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony:

a) dróg wojewódzkich w granicach miast,

b) dróg lokalnych miejskich,

c) dróg gminnych.

2. Planowanie i finansowanie dróg zakładowych należy do właściwych jednostek gospodarki społecznej i innych jednostek organizacyjnych oraz jednostek zarządzających dworcami, portami, rampami, wyładowniczymi, placami składowymi, o których mowa w art. 8 ust. 1.

Art. 20. 1. Minister Komunikacji sprawuje koordynację w dziedzinie przygotowania dróg dla potrzeb obronnych Państwa na zasadach określonych przez Komitet Obrony Kraju.

2. Odpowiedzialność za realizację zadań i stan sieci dróg o znaczeniu obronnym ponoszą Ministrowie Komunikacji oraz Administracji i Gospodarki Przestrzennej w zakresie swojej właściwości (art. 17).

Art. 21. 1. Minister Komunikacji wykonuje zadania naczelnego organu administracji państwowej w zakresie dróg publicznych przy pomocy Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych; Generalną Dyrekcję Dróg Publicznych powołuje Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

2. Siecią dróg publicznych, dla których naczelnym organem administracji państwowej jest Minister Komunikacji, zarządzają w rozumieniu ustawy — z zastrzeżeniem art. 23 ust. 3—5 — dyrekcje okręgowe dróg publicznych jako zarządy dróg, powoływane i znoszone przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Komunikacji w drodze rozporządzenia. Dyrekcje działają na obszarze jednego lub kilku województw.

3. Generalny Dyrektor Dróg Publicznych i naczelni dyrektorzy okręgów dróg publicznych są organami administracji państwowej w sprawach dróg publicznych określonych w ustawie.

4. Dyrekcjom okręgowym dróg publicznych podlegają rejonowe dróg publicznych i inne jednostki organizacyjne. Rejonom dróg publicznych mogą być przekazane niektóre funkcje zarządu drogi.

5. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może określać zasady stosowania w jednostkach organizacyjnych dróg publicznych, podległych Ministrowi Komunikacji, przepisów dotyczących zakładowych systemów wynagradzania.

Art. 22. 1. Siecią dróg publicznych, dla których naczelnym organem administracji państwowej jest Minister Administracji i Gospodarki Przestrzennej, zarządzają terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej, do których zakresu działania należą sprawy gospodarki komunalnej:

- 1) stopnia wojewódzkiego — w odniesieniu do dróg krajowych i wojewódzkich,
- 2) stopnia podstawowego — w odniesieniu do dróg gminnych i lokalnych miejskich

— wykonujące swoje zadania przy pomocy jednostek drogowych

2. Minister Administracji i Gospodarki Przestrzennej w porozumieniu z Ministrem Komunikacji i po zasięgnięciu opinii wojewódzkich rad narodowych, w drodze rozporządzenia, określa zasady tworzenia, organizacji i zakres działania jednostek drogowych, o których mowa w ust. 1, podległych właściwym radom narodowym.

3. Ministrowie Administracji i Gospodarki Przestrzennej oraz Komunikacji — w okresie do 1990 r. — udzielają wojewódzkim radom narodowym stosownej pomocy w utworzeniu i organizacji jednostek drogowych, o których mowa w ust. 1.

4. Minister Komunikacji udziela pomocy radom narodowym w budowie i modernizacji dróg.

Art. 23. 1. Budowa, modernizacja, utrzymanie i ochrona:

- 1) autostrad,
- 2) dróg krajowych, z wyłączeniem dróg w granicach miast w których terenowym organem administracji państwowej jest prezydent miasta,
- 3) dróg wojewódzkich poza granicami miast i województw stołecznego warszawskiego, krakowskiego i łódzkiego

— należy do dyrekcji okręgowych dróg publicznych.

2. Do dyrekcji okręgowych dróg publicznych należy także budowa, modernizacja, utrzymanie i ochrona dróg, o których mowa w art. 14 ust. 1 pkt 1 lit. c).

3. Budowa, modernizacja, utrzymanie i ochrona:

- 1) dróg krajowych, wojewódzkich i lokalnych miejskich w granicach miast, w których terenowym organem administracji państwowej jest prezydent miasta, z wyłączeniem dróg krajowych określonych w ust. 2,
- 2) dróg wojewódzkich i lokalnych miejskich w granicach miast innych niż wymienione w pkt 1,
- 3) dróg wojewódzkich w granicach województw: stołecznego warszawskiego, krakowskiego i łódzkiego

— należy do terenowych organów administracji państwowej o właściwości szczególnej, o których mowa w art. 22 ust. 1, jako organów wykonawczych rad narodowych.

4. Budowa, modernizacja, utrzymanie i ochrona dróg gminnych należy do naczelników gmin jako organów wykonawczych rad narodowych, wykonujących swe zadania przy pomocy służb drogowych.

5. Budowa, modernizacja, utrzymanie i ochrona dróg zakładowych należy do właściwych jednostek gospodarki uspołecznionej i innych jednostek organizacyjnych oraz jednostek organizacyjnych zarządzających dworcami portami, rampami wylądowczymi, placami składowymi, o których mowa w art. 8 ust. 1.

6. Do zarządów dróg należy również:

- 1) przeciwdziałanie niekorzystnym przeobrażeniom środowiska naturalnego, mogącym powstać lub powstającym w następstwie budowy, modernizacji lub utrzymania dróg,
- 2) wprowadzanie ograniczeń bądź zamykanie dróg dla ruchu w wypadkach, gdy wymaga tego stan techniczny drogi, a odbywający się ruch może spowodować zniszczenie nawierzchni lub innego elementu drogi,
- 3) koordynacja wszystkich robót w pasie drogowym,
- 4) sadzenie, utrzymanie oraz usuwanie drzew i krzewów w pasie drogowym.

7. Zarządom dróg przysługuje prawo:

- 1) wstępu na grunty przyległe do pasa drogowego, jeżeli jest to niezbędne do wykonywania czynności związanych z utrzymaniem i ochroną dróg,
- 2) urządzania czasowego przejazdu przez grunty przyległe do pasa drogowego w razie przerwy w komunikacji na drodze,
- 3) ustawiania na gruntach przyległych do pasa drogowego zasłon przeciwnieżnych.

8. Właścicielom lub użytkownikom gruntów, którzy ponieśli szkody w wyniku czynności wymienionych w ust. 7, przysługuje odszkodowanie.

9. Drzewa i krzewy w pasie drogowym stanowią własność Państwa; nie dotyczy to drzew i krzewów w pasie drogowym dróg zakładowych.

Art. 24. Rada Ministrów określa:

- 1) źródła finansowania, organy właściwe w zakresie ustalania i wykonywania zadań oraz ustalania nakładów finansowych na budowę, modernizację, utrzymanie i ochronę dróg krajowych o znaczeniu obronnym,
- 2) w drodze rozporządzenia:
 - a) zakres działania Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych,
 - b) organizację oraz zakres działania dyrekcji okręgowych dróg publicznych,
 - c) zasady tworzenia, organizację i zakres działania rejonów dróg publicznych i innych jednostek podległych dyrekcjom okręgowym dróg publicznych,
 - d) organizację i zakres działania drogowej służby liniowej,
 - e) organizację, zakres działania i zasady finansowania służb drogowych podległych naczelnikowi gminy.

Rozdział 3

Skrzyżowania dróg z innymi drogami komunikacji lądowej i powietrznej oraz liniowymi urządzeniami technicznymi.

Art. 25. 1. Budowa, modernizacja, utrzymanie i ochrona skrzyżowań dróg różnych kategorii, wraz z nawierzchnią drogową i obiektami mostowymi w pasie dro-

gowym oraz urządzeniami bezpieczeństwa i organizacji ruchu, związanymi z funkcjonowaniem tego skrzyżowania, należy do zarządu właściwego dla drogi wyższej kategorii.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do skrzyżowań z drogami wewnętrznymi.

Art. 26. Budowa i utrzymanie przepraw promowych położonych w ciągu drogi, z wyjątkiem jednostek przeprawowych, należy do zarządu tej drogi.

Art. 27. 1. Budowa, utrzymanie i eksploatacja jednostek przeprawowych należy do właściwego organu żeglugi śródlądowej.

2. Koszty eksploatacji jednostek przeprawowych ponosi zarząd drogi.

3. Korzystanie z jednostek przeprawowych jest nieodpłatne.

Art. 28. 1. Budowa, modernizacja, utrzymanie i ochrona skrzyżowań dróg z liniami kolejowymi w poziomie szyn, wraz z zaporami, urządzeniami sygnalizacyjnymi, znakami kolejowymi, jak również nawierzchnią drogową w obszarze skrajni kolejowej, należy do zarządu kolei.

2. Do zarządów kolei należy również:

- 1) konserwacja znajdującej się nad skrajnią kolejową dolnej części konstrukcji wiaduktów drogowych, łącznie z urządzeniami zabezpieczającymi,
- 2) budowa i utrzymanie urządzeń odwadniających wiadukty kolejowe nad drogami, łącznie z urządzeniami odprowadzającymi wodę poza koronę drogi,
- 3) budowa skrzyżowań dróg z torami kolejowymi w różnych poziomach w razie budowy nowej lub zmiany trasy istniejącej linii kolejowej; zwiększenia ilości torów, elektryfikacji linii, zwiększenia szybkości lub częstotliwości ruchu pociągów.

Art. 29. Wykonanie lub przebudowa zjazdu z drogi do pól uprawnych i zabudowań należy:

- 1) w wypadku budowy lub modernizacji drogi — do zarządu drogi,
- 2) w pozostałych wypadkach — do właściciela lub użytkownika gruntów przyległych do drogi, po uzyskaniu zgody zarządu drogi.

Art. 30. Utrzymywanie zjazdów należy do właściciela lub użytkowników gruntów przyległych do drogi.

Art. 31. Utrzymywanie przejść dla pieszych pod lub nad jezdnią drogi publicznej należy do zarządu drogi.

Art. 32. W razie gdy budowa lub modernizacja drogi w miejscu przecięcia się z inną drogą komunikacji lądowej — z wyjątkiem skrzyżowania z linią kolejową w poziomie szyn (art. 28 ust. 1) — wodnej, korytarzem powietrznym w strefie lotniska lub urządzeniem typu linowego (linią energetyczną, telekomunikacyjną, rurociągiem, taśmociągami itp.) powoduje naruszenie tych obiektów lub konieczność zmian dotychczasowego stanu, dokonanie zmiany lub przywrócenie poprzedniego stanu należy do zarządu drogi, chyba że zainteresowane strony postanowią inaczej.

Art. 33. 1. Wykonanie skrzyżowań nowo budowanych lub modernizowanych obiektów, o których mowa w art. 32. oraz linii kolejowych z drogą, powodujące naruszenie stanu istniejącego drogi lub konieczność dokonania zmian elementów drogi, należy do zarządu prowadzącego budowę lub modernizację tych obiektów.

2. Przepisy ust. 1 oraz art. 32 stosuje się również do znajdujących się w pasie drogowym urządzeń nie związanych z gospodarką drogową lub potrzebami ruchu.

Rozdział 4

Pas drogowy.

Art. 34. Odległość granicy pasa drogowego od zewnętrznej krawędzi wykopu, nasypu, rowu lub od innych urządzeń wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2 powinna wynosić co najmniej 0,75 m, a dla autostrad i dróg ekspresowych — co najmniej 2 m.

Art. 35. 1. W planach zagospodarowania przestrzennego należy rezerwować pod przyszłą budowę lub modernizację dróg pas terenu o szerokości uwzględniającej ochronę użytkowników dróg i terenu przyległego przed wzajemnym niekorzystnym oddziaływaniem. Rezerwację terenu realizuje się przez odmowę wydawania zezwoleń budowlanych.

2. Zarezerwowany pas terenu, o którym mowa w ust. 1, powinien być wykorzystany na cele rolnicze lub gospodarcze o tymczasowym charakterze, za zezwoleniem właściwego terenowego organu administracji państwowej, po zasięgnięciu opinii zarządu drogi.

3. W zarezerwowanym pasie terenu mogą być wznoszone tylko tymczasowe budynki lub konstrukcje budowlane; ich usunięcie w wypadku budowy lub modernizacji drogi następuje na koszt właściciela, bez odszkodowania.

4. Lokalizowanie zabudowy wzdłuż zarezerwowanych pasów terenu, nowo wybudowanych dróg (w tym obwodnic miejscowości) oraz istniejących dróg może nastąpić tylko w wypadku włączenia ruchu drogowego — spowodowanego tą zabudową — do istniejącej lub projektowanej drogi, wyłącznie w miejscach określonych przez zarząd drogi.

Art. 36. W razie samowolnego naruszenia pasa drogowego lub zarezerwowanego pasa terenu, właściwy organ administracji państwowej orzeka o przywróceniu ich do stanu poprzedniego.

Art. 37. 1. W pasie drogowym mogą znajdować się budynki i urządzenia związane z gospodarką drogową i obsługą ruchu drogowego oraz obiekty uznane zaabytki kultury materialnej lub pomniki przyrody.

2. W pasie drogowym należy, zależnie od potrzeby, sadzić i utrzymywać drzewa i krzewy.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady sadzenia, utrzymywania oraz usuwania drzew i krzewów w pasie drogowym.

Art. 38. 1. Istniejące w pasie drogowym budynki, obiekty inżynierskie i urządzenia nie związane z gospodarką drogową lub obsługą ruchu, które nie powodują zagrożenia i utrudnień ruchu drogowego i nie zakłócają wykonywania zadań zarządu drogi, mogą pozostać w dotychczasowym stanie.

2. Wykonanie przebudowy lub kapitalnego remontu obiektów i urządzeń, o których mowa w ust. 1, wymaga zgody zarządu drogi.

Art. 39. 1. Zabrania się dokonywania w pasie drogowym czynności, które mogłyby powodować niszczenie lub uszkodzenie drogi i jej urządzeń albo zmniejszenie jej trwałości oraz zagrażać bezpieczeństwu ruchu drogowego. W szczególności zabrania się:

- 1) lokalizacji budynków, umieszczania urządzeń, przedmiotów i materiałów nie związanych z gospodarką drogową lub potrzebami ruchu drogowego,
- 2) włóczenia po drogach oraz porzucania na nich przedmiotów lub używania pojazdów niszczących nawierzchnię drogi,

- 3) poruszania się po drogach pojazdów, których nacisk na pojedynczą oś przekracza 80 kN (8 t), a na oś składową osi wielokrotnej, jeżeli przekracza wartość od 57,5 kN (5,75 t) do 72,5 kN (7,25 t) w zależności od rozstawu osi składowych, oraz pojazdów nie odpowiadających parametrom technicznym ustalonym w przepisach określających ich warunki techniczne,
- 4) samowolnego ustawiania, zmieniania i uszkodzania znaków drogowych i urządzeń ostrzegawczo-zabezpieczających,
- 5) umieszczania poza obszarami zabudowanymi tablic z hasłami reklamowymi lub propagandowymi,
- 6) umieszczania urządzeń zastępujących obowiązujące znaki drogowe,
- 7) niszczenia rowów, skarp, nasypów i wykopów oraz samowolnego rozkopywania drogi,
- 8) zaorywania lub zwięzania w inny sposób pasa drogowego,
- 9) odprowadzania wody i ścieków z urządzeń melioracyjnych, gospodarskich lub zakładowych do rowów przydrożnych lub na jezdnię drogi,
- 10) wypasania zwierząt gospodarskich,
- 11) rozniecania ognisk w pobliżu obiektów mostowych oraz przejeżdżania przez nie z otwartym ogniem,
- 12) usuwania, niszczenia i uszkodzania zadrzewień przydrożnych.

2. Przepisów ust. 1 pkt 2 i 3 nie stosuje się do pojazdów specjalnych sił zbrojnych, dla których warunki poruszania się po drogach określają przepisy szczególne.

3. W szczególnie uzasadnionych wypadkach lokalizowanie w pasie drogowym urządzeń lub obiektów nie związanych z gospodarką drogową lub potrzebami ruchu, jak również umieszczanie takich urządzeń na obiektach mostowych może nastąpić wyłącznie za zezwoleniem:

- 1) Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych lub upoważnionego przez niego naczelnego dyrektora okręgu dróg publicznych — w odniesieniu do dróg określonych w art. 14 ust. 1 pkt 1,
- 2) właściwego organu administracji państwowej — w odniesieniu do dróg innych niż wymienione w pkt 1.

4. Utrzymanie obiektów i urządzeń, o których mowa w ust. 3, należy do ich posiadaczy.

Art. 40. 1. Prowadzenie wszelkich robót w pasie drogowym lub wykorzystywanie go na prawach wyłączności oraz w celach innych niż transportowe wymaga zezwolenia właściwego organu administracji państwowej.

2. Organ, o którym mowa w ust. 1, może zmienić warunki określone w zezwoleniu lub cofnąć zezwolenie ze szczególnie ważnych powodów, nie dających się przewidzieć w chwili wydania zezwolenia.

3. Za szkody poniesione w związku ze zmianą warunków określonych w zezwoleniu lub jego cofnięciem przysługuje odszkodowanie.

4. Za zajęcie pasa drogowego i za umieszczanie w nim urządzeń nie związanych z funkcjonowaniem dróg, oprócz urządzeń telekomunikacyjnych, pobiera się jednorazowe opłaty, a za niedotrzymanie warunków określonych w zezwoleniu lub zajęcie pasa bez zezwolenia pobiera się kary pieniężne.

5. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w razie konieczności usunięcia awarii urządzeń nie związanych z obsługą ruchu, a znajdujących się w pasie drogowym, z tym że po zlokalizowaniu awarii prowadzący roboty niezwłocznie zawiadamia o tym zarząd drogi, właściwy urząd spraw wewnętrznych oraz właściwego naczelnika gminy.

6. Zajmujący pas drogowy jest obowiązany zapewnić bezpieczne warunki ruchu i przywrócić pas do poprzedniego stanu użyteczności w określonym terminie.

7. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady i warunki udzielania zezwoleń na zajmowanie pasa drogowego i umieszczanie w nim urządzeń nie związanych z funkcjonowaniem drogi oraz opłaty z tego tytułu, jak również kary pieniężne za zajęcie pasa drogowego i umieszczanie w nim urządzeń bez zezwolenia oraz tryb dochodzenia roszczeń z tytułu szkód poniesionych w związku ze zmianą warunków określonych w zezwoleniu lub jego cofnięciem (ust. 3) i organy właściwe w tych sprawach.

Art. 41. 1. Minister Komunikacji, w drodze rozporządzenia, ustala sieć dróg, po których mogą poruszać się pojazdy o dopuszczalnym nacisku na pojedynczą oś do 100 kN (10 t), a na oś składową osi wielokrotnej — od 57,5 kN (5,75 t) do 80 kN (8 t) zależnie od rozstawu osi składowych.

2. Koszty związane z określeniem tras przejazdu oraz z przystosowaniem odcinków dróg do przewozu ładunków o masie lub gabarytach przekraczających dopuszczalne normy albo przejazdu pojazdów nienormatywnych ponosi dokonujący tych przewozów lub przejazdów.

3. Ministrowie Komunikacji oraz Administracji i Gospodarki Przestrzennej, w drodze rozporządzenia, określają zasady ustalania kosztów, o których mowa w ust. 2, organy właściwe i tryb postępowania w tych sprawach.

Art. 42. 1. Napowietrzne linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne, przebiegające wzdłuż pasów drogowych, poza obszarem zabudowanym, powinny być sytuowane poza granicami pasa drogowego, w odległości co najmniej 5,0 m od granicy pasa, chyba że organ określony w art. 39 ust. 3 wyrazi zgodę na odstępstwo od tej zasady.

2. Napowietrzne linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne mogą być umieszczane, na warunkach ustalonych przez organ określony w art. 39 ust. 3:

- 1) na terenach zalewowych — na skarpach nasypów drogowych, z wyjątkiem nasypów spełniających jednocześnie funkcje wałów przeciwpowodziowych, a w braku takiej możliwości — na krawędzi korony drogi,
- 2) na terenach górskich i zalesionych — w pasie drogowym poza koroną drogi.

Art. 43. 1. Obiekty budowlane przy drogach powinny być sytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni co najmniej:

Lp.	Rodzaj drogi	Na terenie zabudowy miast i wsi	Poza terenem zabudowy
1	Autostrada	30 m	50 m
2	Droga ekspresowa	20 m	40 m
3	Droga ogólnodostępna:		
	a) krajowa	10 m	25 m
	b) wojewódzka	8 m	20 m
	c) gminna, lokalna miejska i zakładowa	6 m	15 m

2. W szczególnie uzasadnionych wypadkach (np. na terenie zwartej zabudowy) organ określony w art. 39 ust. 3 może wyrazić zgodę na usytuowanie obiektu budowlanego przy drodze, o której mowa w ust. 1 lp. 3 tabeli, w odległości mniejszej niż określona.

3. Przepisów ust. 1 lp. 2 i 3 tabeli nie stosuje się do podziemnych obiektów telekomunikacyjnych, lokalizowanych poza jezdnią drogi na terenie zabudowy miast i wsi oraz poza koroną drogi na terenach zalewowych i górskich na warunkach ustalonych przez organ określony w art. 39 ust. 3.

Rozdział 5

Świadczenia na rzecz utrzymania dróg.

Art. 44. W wypadku gdy środki techniczne, którymi dysponuje zarząd drogi, są niewystarczające, wojewoda na wniosek zarządu drogi może wprowadzić obowiązek odpłatnych świadczeń rzeczowych w celu zapobieżenia zagrożeniu lub przerwaniu komunikacji na skutek wystąpienia niekorzystnych warunków atmosferycznych, powstania zatoru drogowego w wyniku katastrofy lub wypadku drogowego, jak również pozostawienia na drodze pojazdu utrudniającego ruch lub zagrażającego bezpieczeństwu ruchu drogowego.

Art. 45. 1. Świadczenia, o których mowa w art. 44, polegają na obowiązku dostarczenia pojazdów samochodowych lub sprzętu budowlanego wraz z obsługą, niezbędnych do wykonania robót objętych świadczeniem.

2. Do wykonania świadczeń rzeczowych są obowiązane jednostki gospodarki społecznej, posiadające pojazdy lub sprzęt budowlany, na terenie objętym zarządzeniem wojewody.

Art. 46. Za uszkodzenie, zniszczenie lub utratę dostarczonego pojazdu lub sprzętu, które nastąpiło bez winy posiadacza lub obsługującego pojazd lub sprzęt w związku z wykonywaniem świadczeń, przysługuje odszkodowanie.

Art. 47. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady i sposób wykonywania świadczeń na rzecz utrzymania dróg, odpłatność, tryb dochodzenia roszczeń z tego tytułu oraz zwolnienie od obowiązku świadczeń, a także organy właściwe w tych sprawach.

Rozdział 6

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 48. W Kodeksie wykroczeń art. 98 otrzymuje brzmienie:

„Art. 98. Kto, prowadząc pojazd poza drogą publiczną, nie zachowuje należytej ostrożności, czym zagraża bezpieczeństwu innych osób, lub nie stosuje się do przepisów regulujących korzystanie z dróg wewnętrznych lub innych miejsc dostępnych dla ruchu pojazdów,

podlega karze grzywny albo karze nagany.”

Art. 49. W ustawie z dnia 19 grudnia 1975 r. o niektórych podatkach i opłatach terenowych (Dz. U. Nr 45, poz. 229, z 1982 r. Nr 7, poz. 55, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i z 1985 r. Nr 12, poz. 50) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 19:

- a) oznaczenie pkt 1 skreśla się,
- b) pkt 2 skreśla się;

2) w art. 20:

- a) oznaczenie ust. 1 skreśla się,
- b) ust. 2 i 3 skreśla się.

Art. 50. Użyte w art. 27 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 1983 r. o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 41, poz. 185 i Nr 62, poz. 286 oraz z 1984 r. Nr 21, poz. 100 i Nr 31, poz. 173) określenie „drogi państwowe” oznacza w rozumieniu niniejszej ustawy drogi krajowe, określone w art. 14 ust. 1 pkt 1 lit. c).

Art. 51. 1. Z dniem wejścia ustawy w życie:

- 1) grunty państwowe położone poza granicami miast, oddane osobom fizycznym w zamian za grunty zajęte pod budowę dróg publicznych, stają się z mocy prawa własnością tych osób; grunty takie położone w granicach miast przechodzą na własność lub w użytkowanie wieczyste osób fizycznych, stosownie do przepisów szczególnych,
- 2) grunty oddane i zajęte pod drogi publiczne, wybudowane z udziałem czynu społecznego i istniejące w tym dniu, stają się z mocy prawa własnością Państwa.

2. Przepisu ust. 1 pkt 2 nie stosuje się do gruntów zajętych pod istniejące drogi publiczne, w odniesieniu do których zostało wszczęte postępowanie wywłaszczeniowe przed dniem wejścia ustawy w życie.

Art. 52. Trąci moc ustawa z dnia 29 marca 1962 r. o drogach publicznych (Dz. U. Nr 20, poz. 90 i z 1971 r. Nr 12, poz. 115).

Art. 53. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 1985 r.

Przewodniczący Rady Państwa: H. Jabłoński
Sekretarz Rady Państwa: J. Szymanek